

Doç. Dr. YÜCEL OĞURLU

**İDARE HUKUKUNDA
“E-DEVLET” DÖNÜŞÜMÜ VE
DİJİTALLEŞEN KAMU HİZMETİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
KISALTMALAR.....	xvii
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm

KAVRAM OLARAK E-DEVLET VE DİĞER ÜLKELERDEN ÖRNEKLER

I.	YENİ BİLGİSAYAR TEKNOLOJİLERİ İLE E-DEVLETİ HAZIRLAYAN ÇEVRE VE ETKENLER.....	5
	A. YENİ TEKNOLOJİLERİN “DEVLET”E ETKİLERİ	5
	B. E-DEVLETİ HAZIRLAYAN ÇEVRE VE ETKENLER.....	9
II.	GENEL OLARAK E-DEVLET	14
	A. GENEL OLARAK.....	14
	B. TERMİNOLOJİ.....	18
	C. E-KÜLTÜR ORTAMI VE BİLİNÇ	19
	D. E-DEVLET TANIMLARI ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRMELER.....	22
	E. E-DEVLET TANIMLARINDA KAPSAM PROBLEMİ	27
	F. E-DEVLETİN AŞAMALARI	30

1. Bilginin Yayınlanması Aşaması	33
2. Bilginin Genişletilmiş Yayınlanması Aşaması	34
3. Etkileşim Aşaması	35
4. Kamu İşlemleri Aşaması	35
5. Bütüncül Entegrasyon Aşaması.....	36
G. SİSTEMİN İŞLEYİŞİ VE AKIŞ YÖNLERİ	36
III. DİĞER ÜLKELER VE AVRUPA BİRLİĞİ	
ÖRNEKLERİNDE E-DEVLET	39
A. E-DEVLETİN DİĞER ÜLKELERDEKİ ÖRNEKLERİ	39
1. Güney Kore.....	41
2. ABD ve Kanada	41
3. İngiltere	44
4. Fransa.....	46
5. Almanya	50
6. Macaristan.....	51
7. Avusturya	52
8. Danimarka.....	52
9. Uzakdoğu ve Pasifik.....	53
B. AVRUPA BİRLİĞİ E-DEVLET ÖNÇALIŞMALARI	55
1. e-Avrupa 2002.....	57
2. e-Avrupa 2005	62
3. 2005 Sonrası Gelecek Planları: i2010	63
C. E-AVRUPA EYLEM PLANLARI KAPSAMINDA	
DİJİTAL KAMU HİZMETLERİNİN İDARE	
HUKUKUYLA UYUMU SORUNU	65
1. AB’de Dijital Kamu Hizmetleri Tartışmaları.....	65
2. AB’de Dijital Kamu Hizmetlerinin İdare Hukukuna	
Etkileri.....	67

İkinci Bölüm**TÜRKİYE'DE E-DEVLET ÇERÇEVESİNDE
İDARE HUKUKU ANLAYIŞINDA DEĞİŞİM**

I.	TÜRKİYE'DE E-DEVLET ALTYAPI ÇALIŞMALARI	71
A.	TEKNİK ALTYAPI ÇALIŞMALARI	74
1.	Strateji ve Planlama Belgelerinde Hedef Belirleme	76
2.	e-Devlet Kapısı.....	78
3.	e-Devlet Kapısından Sunulan Dijital Kamu Hizmetleri.....	82
B.	HUKUKİ ALTYAPI ÇALIŞMALARI	86
1.	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kuruluşuna İlişkin Kanun.....	89
2.	Elektronik İmza Kanunu	89
3.	Bilgi Edinme Hakkı Kanunu.....	90
4.	Türk Ceza Kanunu	91
5.	Evensel Hizmet Kanunu.....	91
6.	e-Devletin Hazırlığı Olarak Değişiklik Kanunları	93
7.	Fikri Hakların Dijital Ortamda Korunması.....	96
8.	e-Devlet ve Bilgi Toplumu Kanun Tasarısı Taslağı.....	96
II.	E-İDARE'NİN İDARE HUKUKUNA SAĞLAYACAĞI AÇILIMLAR VE İDARE HUKUKU ANLAYIŞINDA DEĞİŞİM	96
A.	GENEL OLARAK	96
B.	E-İDARENİN KAMU HİZMETİNE DOLAYLI KATKILARI	100
1.	Genel Olarak Katkıları	100
2.	Özel Katkıları	105
a.	Kâğıtsız Formata Geçiş.....	105
b.	Harcamalarda Tasarruf.....	106
c.	Sürekli ve Her Yerden Erişim İmkanı	107
d.	Verimlilik	108

---

e. Hesap Verilebilirliğin Artması ve Yolsuzluğun Azaltılması.....	109
f. Diğer Faydaları	110
C. ŞEFFAFLIK, KATILIM VE E-İDARE	110
1. Şeffaflık	112
2. Karar Alma Süreçlerine Katılım.....	115
3. Bilgi ve Belgelere Kolay Erişim ve e-İdare	120
a. Genel Olarak Bilgi Edinme ve e-İdare İlişkisi.....	120
b. e-İdarede Bilgi Edinme Hakkının Kullanımında Güvenlik Konusu	125
c. Türkiye’de e-İdare Bakımından Bilgi Edinme Hakkı	126
4. Karşılıklı İletişim, Yönetişim ve “İyi Yönetim” Bakımından e-İdare.....	129
5. Hizmetten Yararlananlar Arasında Eşitliğin Sağlanması Katkısı	133
D. İDARİ TEŞKİLATLANMA VE İDARENİN BÜTÜNLÜĞÜ İLKESİ BAKIMINDAN E-DEVLETİN GETİRECEKLERİ.....	135
1. E-DEVLETİN İDARİ TEŞKİLATLANMA ÜZERİNDEKİ ETKİSİ.....	136
2. İDARENİN BÜTÜNLÜĞÜ İLKESİ BAKIMINDAN E-DEVLETİN GETİRECEKLERİ	140
III. E-DEVLETİN KAMU HİZMETİ SUNUMLARINA GETİRECEĞİ AÇILIMLAR.....	142
A. KAMU HİZMETLERİNİN ÇEVİRİMİÇİ SUNULMASI SORUNU	144
1. Dijital Kamu Hizmetlerinin Anlamı	144
2. Dijital Kamu Hizmetlerinin Sistem Yapısı	148
3. Dijital Kamu Hizmetlerinin Sağlayacağı Kolaylıklar	150
B. DİJİTAL KAMU HİZMETLERİNİN KAPSAMI	152
C. DİJİTAL ORTAMDAN SUNULAMAYACAK KAMU HİZMETLERİ SORUNU	157

D. KAMU HİZMETİNİN SUNULMA HIZI VE E-DEVLET.....	159
E. KAMU HİZMETİ İLKELERİNİN E-İDARE BAĞLAMINDA YENİDEN YORUMLANMASI	161
1. Kamu Hizmetinin Sürekliliği ve e-İdare.....	162
2. Kamu Hizmetinin Değişkenliği ve e-İdare.....	163
3. e-Devlet ve Maliyet Sorunları	167
F. HİZMET KALİTESİ AÇISINDAN E-İDARE	170
1. Hizmet Kalitesine Etkileri	170
2. Hizmet Kalitesinin Artmasının Diğer Etkileri	172
IV. E-İDARENİN İŞLEYİŞİNDE İDARİ İŞLEMLER	174
A. GENEL OLARAK İDARİ İŞLEM.....	174
1. İdari İşlemin Şekli (Biçim) ve e-İdare.....	175
2. İdari İşlemin Çevrimiçi Oluşturulması	179
3. Dijital İdari Başvuru Olabilir mi?	180
a. Genel Olarak	180
b. e-İdari Başvuru	182
c. Elektronik İşlemlerde Belgeleme Problemi: e-Belge	186
4. İDARİ İŞLEMLERDE E-İMZA SORUNU.....	188
a. e-İmza Nedir?.....	188
b. Türkiye’de Elektronik İmza Kanunu	194
V. İDARİ USUL VE “İYİ YÖNETİM” İLE E-İDARE BAĞLANTISI.....	198
VI. E-İDARE VE KAMU PERSONELİ	208
VII. E-İDARE VE İDARENİN SORUMLULUĞU.....	211
A. DEVLETİN E-İDARE UYGULAMALARINDAN KAYNAKLANAN YENİ SORUMLULUĞU	211
1. e-İdare Uygulamalarında Hizmet Kusuru.....	212
2. e-İdarenin Kusursuz Sorumluluğu	214
3. e-İdare İçinde Kamu Görevlilerinin Sorumluluğu	217
VIII. İDEAL BİR E-İDARE MODELİ NELERİ İÇERMELİDİR?	220

Üçüncü Bölüm
TÜRKİYE'DEN E-DEVLET UYGULAMA
ÖRNEKLERİ

I.	GENEL OLARAK.....	225
II.	DEVLET MERKEZİ TEŞKİLATINDA E-İDARE UYGULAMA ÖRNEKLERİ.....	226
III.	YEREL YÖNETİMLERDE E-İDARE UYGULAMALARININ BAŞARILI BİR ÖRNEĞİ: E-BELEDİYE	233
	A. E-BELEDİYE TANIMI.....	236
	B. E-BELEDİYENİN AŞAMALARI	239
	C. E-BELEDİYENİN FAYDALARI	242
	1. e-Belediyecilik/Kamu Hizmeti Bağlantısı	242
	2. İdari Karar Alma Süreçlerine Katılım ve e-Belediyelerde e-Demokrasi	243
	3. e-Belediye Uygulamalarının Somut Faydaları	246
	4. e-Belediye Üzerinden Neler Yapılabilir?.....	249
	5. e-Belediyeden Umulanlar/Beklenenler	250
	6. e-Belediyelerde Eksiklikler, Eleştiriler ve Başarının Şartları	253
	7. Türkiye'de e-Belediyecilik.....	258
IV.	KAMU İHALELERİNDE E-İDARE UYGULAMASI: E-İHALE	265
	A. TANIM	265
	B. E-İHALE SİSTEMİNİN FAYDALARI.....	269
	1. İhalelerde Tasarruf Katkısı	269
	2. Şeffaflığın Sağlanması/Yolsuzluğun Azalması Katkısı....	270
	3. İhale Sürecinin Standartlaşması Katkısı	272
	4. Haklı Rekabet Ortamı Katkısı	273
	5. İhale Sürecinde Eşit Muamele Katkısı.....	274
	6. e-İhalenin Etkinlik ve Verimliliğe Katkısı.....	274
	7. e-İhalenin İstatistik ve Analiz İmkânı Vermesi	275

C. DÜNYADA ELEKTRONİK KAMU SATIN ALMA SİSTEMLERİNE GENEL BAKIŞ.....	275
D. TÜRKİYE'DE E-İHALE.....	278
1. Türkiye'de e-İhale Altyapı Çalışmaları Süreci	278
a. Elektronik Kamu Satın Alımları Platformu	279
aa. İhale Uygulamaları Eğitim ve Destek Projesi	282
bb. İhale Bilgi Sistemi	283
cc. İlan Yönetim Sistemi.....	283
dd. İdarelere Elektronik İmza Kartı Verilmesi.....	284
2. e-İhalenin Mevcut Pozitif Zemini	285
3. e-İhale Uygulamalarında Pilot Saha.....	290
4. Elektronik Kamu Satın Alma Sisteminde Temel Unsurlar	291
a. Kamu Satın Alımları Ağı.....	293
b. Elektronik Teknik Şartname	293
c. Elektronik İdari Şartname	294
d. İhale Dokümanlarının İnternet Üzerinden İzlenebilmesi	295
e. İstekli Veritabanı Oluşturulması	295
f. Elektronik Teklif ve Değerlendirme	295
5. Başarılı bir e- İhale Ortamı İçin Gerekli Şartlar	296
a. Yürütmenin Desteği	297
b. Mevzuatta Gerekli Değişikliklerin Yapılması.....	297
c. Kurum Bazında Değişiklikler	298
d. Teknolojik Engellerin Kaldırılması ve Uyum	299
e. Standardizasyon İhtiyacı	299
aa. İç standardizasyon	300
bb. Dış Standardizasyon.....	300
f. e-İhale İçin Ülke Çapında Politika Oluşturulması	300
V. E-DEVLET UYGULAMALARINDAN E-ADALETE: UYAP ÖRNEĞİ	301
A. UYAP'IN KISA TARİHÇESİ.....	303

B. UYAP'IN ALTYAPISI VE İÇERİĞİ	306
C. SİSTEMİN İŞLEYİŞİ.....	308
D. UYAP'IN YARGIYA KATKILARI.....	311
1. Entegrasyon Katkısı	311
2. Çevrimiçi Erişim Katkısı.....	313
3. Yargıyı Hızlandırma Katkısı	314
4. Yararlanıcı Gruplarına Sağlanan Özel Katkılar.....	315
5. Maliyet Düşüşüne Katkıları.....	317
6. İstatistiklere Zemin Oluşturma Katkısı	318
E. UYAP KAPSAMINDA HUKUKLA İLGİLİ ELEKTRONİK TEKNOLOJİLER.....	319
F. UYAP'IN BAŞARI DURUMU	320
SONUÇ	325
KAYNAKÇA	335

EKLER

EK 1: E-DEVLET VE BİLGİ TOPLUMU KANUN TASARISI TASLAĞI.....	361
EK 2- KAMU HİZMETLERİNİN SUNUMUNDA UYULACAK USUL VE ESASLARA İLİŞKİN YÖNETMELİK.	393